

РОЗДІЛ І

Родина Дешвудів жила в Сассексі вже давно. Маєток їхній був великий, а мешкали вони в Норланд-парку, у самому центрі їхньої посілости, де вже багато поколінь провадили таке добропорядне життя, що здобули собі добру славу серед своїх знайомих в окрузі. Покійний власник цього маєтку був самотній чоловік, який дожив до дуже поважного віку; протягом багатьох років життя товариство йому незмінно складала сестра, яка дбала й про його господарство. Але її смерть, яка трапилась за десять років до того, як помер він сам, спричинила в його домовіці великі зміни. Щоб якось урівноважити утрату, він запросив жити у своєму домі, разом з родиною, свого небожа, містера Генрі Дешвуда, законного спадкоємця маєтку Норланд, якому він і сам збирався відписати свої статки. Тож літній добродій приємно проводив дні в товаристві свого небожа, його дружини та їхніх дітей. Його прихильність до всіх них зростала. Повсякчасна увага містера та місіс Генрі Дешвуд до його побажань, зумовлена не тільки вигодою, але й добротою їхніх сердець, забезпечувала йому ту міру надійної підтримки, яку він у своєму віці міг одержати; а життєрадісність дітей вносила в його життя приємний присмак.

Від попереднього шлюбу містер Генрі Дешвуд мав сина, а від теперішньої дружини — трьох доньок. Син, статечний поважний юнак, був добре забезпечений немалими статками своєї матері, половина яких перейшла до нього, коли він досяг повноліття. Його власний шлюб, який відбувся незабаром після цього, також примножив його багатство. Тому успадкування норландського маєтку не було для нього таким важливим, як для його сестер, бо їхні статки, якщо не враховувати того, що могло б їм дістатися, якби батько успадкував цю посілість, були дуже незначними. Їхня мати не мала нічого, а батько розпоряджався лише сімома тисячами фунтів стерлінгів; решта маєтностей його першої дружини також була закріплена за її сином, а він лиш отримував з них довічний відсоток.

Старий джентльмен помер, і коли зачитали його духовницю, вона, як майже кожен заповіт, принесла стільки ж розчарувань, скільки й радості. Він не виявив ні несправедливості, ні невдячності, не позбавив небожа спадку; але залишив його йому на таких умовах, через які вартість цього майна зменшилась наполовину. Містер Дешвуд бажав цих статків більше для своєї дружини й дочок, ніж для себе чи свого сина; проте власником усього майна мав стати саме його син і син його сина, чотирирічний малюк, причому спадкодавець не залишив небожеві жодної можливості забезпечити тих, хто був йому найдорожчий і найбільше потребував засобів до існування, ні через заставу маєтку, ні через продаж цінного лісу. Уся маєтність мала відійти хлопчикові, який за нечастих візитів до Норланда зі своїм батьком та матір'ю встиг завоювати прихильність двоюрідного діда такими прикметами,

які для дітей двох-трьох років не є чимось незвичайним, і його дитячий лепет, наполегливе бажання робити все по-своєму, безліч хитрих витівок і чимало галасу переважили всю ту увагу, яку старий добродій роками отримував від небожевої дружини та її доньок. Проте він не хотів бути невдячним і, на знак своєї прихильності до дівчат, залишив кожній по тисячі фунтів.

Спочатку містер Дешвуд зазнав гіркого розчарування, але вдачу він мав веселу й життєрадісну; він міг безпідставно сподіватися, що проживе ще багато років і, витрачаючи ощадливо, відкладатиме значні суми з доходів маєтку, які вже були непогані й могли дуже швидко зрости ще більше. Але багатство, яке випало на його долю так пізно, належало йому всього лиш рік. Він не набагато пережив свого дядька, і все, що залишилось його вдові та донькам, це десять тисяч фунтів, включно з одержаною пізніше спадщиною.

По сина послали, тільки-но стало відомо про небезпеку для його життя, і містер Дешвуд з усією силою й наполегливістю, яку дозволяла йому хвороба, доручив синові подбати про мачуху та сестер.

Містерові Джону Дешвуду не були властиві такі сильні почуття, як решті членів сім'ї; але він був зворушений цим проханням у такий момент і пообіцяв зробити все, що в його змозі, аби вони не зазнали скрути. Його запевнення принесли батькові полегшу, і містер Джон Дешвуд почав на дозвіллі міркувати, що саме, у розсудливих межах, міг би він зробити для них.

Бездушною людиною він не був, якщо не вважати бездушністю деяку холодність серця й певний егоїзм;

і загалом його шанували, адже той належним чином виконував свої звичайні обов'язки. Якби він узяв собі за дружину зичливішу жінку, то заслужив би ще більше пошани — і сам, можливо, став би зичливішим; адже одружився він вельми молодим і дуже кохав свою дружину. Але місіс Джон Дешвуд, особа ще більш обмежена й себелюбна, була чистою карикатурою на нього самого.

Даючи обіцянку батькові, він прикинув собі в думках, що може збільшити статки своїх сестер, подарувавши кожній по тисячі фунтів. Тоді він справді думав, що зробить це. Перспектива додати до теперішнього доходу чотири тисячі фунтів щорічно, крім другої половини спадку по матері, гріла йому серце й підтримувала щедрість. Так, він дасть їм три тисячі фунтів — це буде великодушно й шляхетно з його боку! Цього досить, щоб повністю забезпечити їх. Три тисячі фунтів! Він може без клопоту дозволити собі подарувати їм цю суму. Він думав про це цілий день і не відступав від своєї думки впродовж багатьох наступних днів.

Тільки-но його батька поховали, як місіс Джон Дешвуд, не попередивши заздалегідь свекруху про свій намір, прибула в їхній дім із сином та челяддю. Ніхто не міг заперечити, що вона мала право туди приїхати; з моменту смерті свекра дім уже належав її чоловікові; але нетактовність її поведінки могла б видатися вельми неприємною в цій ситуації навіть жінці з посполитими почуттями; а уявлення місіс Дешвуд про честь було таке палке, а великодушність така піднесена, що будь-яка подібна неделікатність, байдуже хто кому мав би її виявити, неодмінно викликала в неї відразу. Місіс Джон Дешвуд ніколи

не тішилася великою любов'ю чоловікової рідні; але досі вона не мала нагоди показати їм, з якою неувагою до добробуту інших людей вона може поводитись, коли їй це потрібно.

Місіс Дешвуд так гостро сприйняла цю негречну поведінку й відчула таку глибоку зневагу до своєї невістки, що після прибуття останньої була готова навіки покинути будинок, якби благання найстаршої доньки не схилило її до того, щоб замислитись над доречністю такого вчинку, а згодом власна ніжна любов до всіх трьох донечок спонукала її залишитися й заради них уникнути розриву з їхнім братом.

Еліно́р, найстарша донька, чії поради були завжди вельми слухні, володіла такою силою розуміння й таким холодним розсудом, що хоч їй було лише дев'ятнадцять, вона правила матері за порадицю й часто стримувала її на користь усім, коли запальна вдача місіс Дешвуд спонукала її до необачних учинків. Вона була обдарована шляхетним серцем, люблячою вдачею й сильними почуттями, однак уміла ними керувати: цю науку її матері ще належало опанувати, а одна із сестер вирішила не вчитися цьому взагалі.

За здібностями Маріанна під багатьма оглядами зовсім не поступалася Еліно́р. Вона була вразлива й розумна, одначе в усьому виявляла нестримність: і в radoцax, і в горі вона не знала поміркованості. Вона була великодушна, мила, цікава; єдине, чого їй бракувало, це обачності. Подібність між нею та її матір'ю вражала.

Еліно́р із тривогою спостерігала за надмірною вразливістю сестри; але місіс Дешвуд цінувала її та плакала. Тепер мати з донькою роз'ятрували одна в одній своє

глибоке страждання. Нестерпний біль, який спочатку опанував їх, вони потім доброхіть відроджували, поновлювали, відтворювали знов і знов. Вони цілковито віддалися скорботі, намагаючись увиразнити своє нещастя кожною думкою, яка могла цьому послужити, і були сповнені рішучості й у майбутньому відмовитися від будь-якої розради. Елінор теж переживала глибоке горе, але була готова боротися й докладати зусиль. Вона переговорила з братом, привітала його дружину, коли та прибула, і поставилася до неї з належною увагою; вона також спробувала намовити матір, щоб та теж зробила зусилля й виявила терплячість.

Маргарет, ще одна сестра, була привітна, добродушна дівчина; але вона значною мірою перебувала під впливом пристрасної Маріанниної натури, не маючи Маріанниного розуму, тож у її тринадцять літ не схоже було, що в пізнішому житті вона дорівнюється до сестер.

РОЗДІЛ II

Місіс Джон Дешвуд зайняла тепер місце господині Норланда, а її свекруху та зовиць було понижено до рангу гостей. Утім, ставилася вона до них зі стриманою ввічливістю, а її чоловік поводився з ними настільки привітно, наскільки міг поводитися з будь-ким, окрім себе, своєї дружини та їхнього сина. Він навіть наполог, причому з певним запалом, щоб вони вважали Норланд своїм домом, а що місіс Дешвуд не бачила іншого реального виходу, ніж залишатись там, поки не знайде собі домівки десь по сусідству, то запрошення його вона прийняла.

Найбільше їй би хотілося залишитися в місці, де все нагадувало їй про колишнє щастя. У безтурботні часи ніхто не був таким веселим, як вона, ніхто не сподівався на щастя з таким оптимізмом, який, власне, і був самим щастям. Але в горі вона не могла не віддаватися на волю своєї фантазії й так само опиралася будь-якій розраді, як у блаженні дні протистояла будь-чому, що могло затьмарити її веселощі.

Місіс Джон Дешвуд зовсім не схвалювала намірів свого чоловіка щодо його сестер. Забрати три тисячі фунтів у їхнього любого хлопчика означало приректи його на страхітливе зубожіння. Вона благала чоловіка обміркувати